

ע"פ 1676/14 - ג'מאל אבו חייה נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 1676/14

לפני: כבוד המשנה לנשיא מ' נאור
כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המערער: ג'מאל אבו חייה

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 28.1.2014 ב-ת"פ 12560-07-11 על ידי כב'
השופטת ר' פרידמן-פלדמן

תאריך הישיבה: ד' בסיון התשע"ד (2.6.2014)

בשם המערער: עו"ד אחמד מסאלחה

בשם המשיבה: עו"ד שרית משגב
בשם שירות מבחן למבוגרים: גב' ברכה וייס

פסק-דין

המשנה לנשיא מ' נאור:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופטת ר' פרידמן-פלדמן). המערער הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירות של שוחד (סעיף 290 לפי החלופה בסעיף 294(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977), ניסיון למתן שוחד (סעיפים 291 ו-25 לחוק העונשין), קשירת קשר לפשע (סעיף 499(א) לחוק העונשין), זיוף (סעיף 418 לחוק העונשין) וניסיון לזיוף (סעיפים 418 ו-25 לחוק העונשין), ובית המשפט השית עליו 12 חודשי מאסר בפועל ו-8 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים.

רקע עובדתי

2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן (בשלישית), בתקופה הרלוונטית שירת המערער כשוטר משמר הגבול בשירות קבע. בין היתר, שימש כמפקד מחסום "עוטף עטרות" הסמוך לירושלים (להלן: המחסום). בחודש אפריל 2010 או בסמוך לכך, הגיע מוחמד ג'בר (להלן: ג'בר) למחסום. המערער, אשר היה בתפקיד באותה עת ואשר הכיר את ג'בר ממסגרת תפקידו, ביקש ממנו עזרה בהשגת טופס מבחן נהיגה עיוני ("תיאוריה") שעליו חותמת "עבר", אף שהמערער לא עבר באופן רשמי את המבחן. המערער הביע נכונות לשלם עבור קבלת הטופס המזויף. בד בבד, במהלך השיחה בין השניים, סיפר ג'בר למערער כי הוא עוסק בהעברת סחורות שלא כדין.

לאחר מכן, עדכן ג'בר את המערער כי הוא מכיר אדם, שיש בידו לסייע למערער בהשגת מטרות. ג'בר והמערער נפגשו, והמערער העביר לו טופס מבחן עיוני ריק, שבו צוינו רק פרטיו של המערער ואישור מעבר בדיקה רפואית. זאת בכדי שג'בר יעביר את הטופס הלאה לאדם שסייע לו. בהמשך, תיווך ג'בר בין המערער לבין אדם, אשר הציג עצמו כ"סמי" עובד משרד הרישוי, והבטיח למערער כי אדם נוסף, שביכולתו לסייע למערער, ייצור עמו קשר.

ביום 21.7.2010 התקשר למערער חזי נתן, חוקר במחלקה לחקירות שוטרים אשר הופעל כסוכן (להלן: הסוכן). הסוכן הזדהה בשיחה כ"יוסי" עובד משרד הרישוי. במהלך השיחה השניים סיכמו ביניהם כי המערער ישלם לסוכן סכום של 1,000 ש"ח תמורת טופס המעיד שהמערער עבר את מבחן הנהיגה העיוני. ביום 25.7.2010 בשעה 10:30 לערך נפגשו המערער והסוכן בסמוך לתחנה המרכזית בירושלים. במועד זה העביר המערער לסוכן סכום של 1,000 ש"ח. השניים סיכמו ביניהם כי במהלך המפגש הבא יעביר הסוכן למערער את הטופס המזויף, והמערער ישלם 500 ש"ח נוספים על מנת לקבל בנוסף רישיון נהיגה מזויף. ביום 16.8.2010 בשעה 11:00 לערך נפגשו המערער והסוכן בכניסה לתחנה המרכזית בירושלים, והסוכן העביר לידי המערער את הטופס המזויף. השניים סיכמו ביניהם בשנית כי המערער יעביר לסוכן סכום של 500 ש"ח תמורת רישיון נהיגה מזויף. מיד לאחר מפגש זה, נעצר המערער על ידי חוקרי המחלקה לחקירות שוטרים.

בגין המעשים שתוארו לעיל, ייחסו למערער העבירות הבאות: שוחד (סעיף 290 לפי החלופה בסעיף 294(א))

לחוק העונשין); ניסיון למתן שוחד (סעיפים 291 ו-25 לחוק העונשין); קשירת קשר לפשע (סעיף 499(א) לחוק העונשין); זיוף (סעיף 418 לחוק העונשין); וניסיון לזיוף (סעיפים 418 ו-25 לחוק העונשין).

3. המערער הורשע על יסוד הודאתו, במסגרת הסדר טיעון, ביום 9.4.2013. במסגרת הסדר הטיעון, הופנה המערער לשירות המבחן לשם הכנת תסקיר. מהתסקיר מיום 19.8.2013 עלה כי המערער נשוי, מתגורר בכפר בית ג'אן ועובד כפועל במפעל "טק ג'ט" באזור התעשייה תפן. לפני עבודתו זו עבד, כאמור, כשוטר במשמר הגבול. המערער הינו בן הזקונים במשפחה בת 9 נפשות. להתרשמות קצינת המבחן "הוא התפתח עם דימוי עצמי נמוך, לא שתף אף אחד בחוויותיו והציג פאסדה שהכל מתנהל כשורה". לעניין הרישיון, סיפר המערער כי לא היה ברשותו מימון לצורך הוצאת רישיון נהיגה וכי נכשל עשרות פעמים במבחן הנהיגה העיוני. במהלך שירותו הצבאי התארס עם מי שהיום היא אשתו, ומאז חווה לחץ רב להוציא רישיון נהיגה. לטענתו, אף אוים כי ארוסתו (כיום אשתו) תעזוב אותו אם לא יהיה לו רישיון נהיגה. המערער לקח אחריות לביצוע העבירה וביטא צורך ורצון להשתלב בטיפול. בתסקיר צוין בנוסף כי למערער אין עבר פלילי, וכי הוא רוצה לנסות להשתלב שוב בשורות המשטרה. התסקיר נחתם בהתרשמות כי "מדובר באדם אשר ניהל אורח חיים תקין ויצרני בדרך כלל. קשיים בתקשורת במערכת המשפטית ובאישיותו, כפי שתוארו הביאו אותו לצורת התמודדות לקויה עליה מצר". לפיכך, המלצת שירות המבחן הייתה להימנע מהרשעתו של המערער, ולהטיל עליו צו שירות לתועלת הציבור בהיקף 260 שעות וצו טיפולי בן 18 חודשים.

4. גזר הדין בעניינו של המערער ניתן ביום 28.1.2014. בית המשפט המחוזי (השופטת ר' פרידמן-פלדמן) קבע כי במקרה דנן מדובר במעשים פליליים חמורים ביותר, שנעשו על ידי אדם האמון על שמירת החוק ועל הגנת הציבור. לפיכך, נקבע, אין די בכך שזו הסתבכותו הראשונה בפלילים ובכך שהביע חרטה כדי להצדיק הימנעות מהרשעתו של המערער. בהתחשב בעונש שקבע המחוקק בחוק העונשין, בערך החברתי שנפגע מהעבירה ובמדיניות הענישה הנהוגה, קבע בית המשפט קמא כי מתחם הענישה הוא בין חודשי מאסר ספורים לבין 20 חודשי מאסר. בית המשפט הביא במניין שיקוליו בקביעת העונש את עברו הנקי של המערער, ואת העובדה שהמערער לקח אחריות על ביצוע העבירה והביע חרטה. מנגד נשקל הצורך בהרתעה מפני לקיחת ומתן שוחד. על כן, גזר עליו בית המשפט 12 חודשי מאסר בפועל ו-8 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים לבל יעבור או ינסה לעבור עבירות שוחד, זיוף וקשירת קשר לפשע.

מכאן הערעור שלפנינו.

הערעור

5. בערעור הלין המערער מלכתחילה הן על הרשעתו והן על חומרת העונש, אולם בדיון שנערך לפנינו ביום 2.6.2014 המערער חזר בו מערעורו על הכרעת הדין. המערער מתייחס להמלצת שירות המבחן בעניינו, שנותרה בעינה גם בתסקיר המשלים, שהוגש לבית משפט זה ביום 28.5.2014. להתרשמות קצינת המבחן, המערער זקוק לסייע טיפולי ומוכן להירתם לכך, אך ריצוי עונש בין כתלי בית הסוהר עלול להחליש עוד יותר את דימויו העצמי והחברתי של המערער ולפגוע בסיכויו שיקומו. התסקיר נחתם בהמלצה "להמיר את המאסר בפועל בענישה שיקומית שתאפשר קיום צו מבחן למשך 18 חודשים". טענתו של המערער היא כי לאור התסקירים החיוביים בעניינו ולאור העובדה שלא

נטען שהמערער נכח במחסום כאשר ג'בר עבר עם רכבו או כי קיבל ממנו טובות הנאה חומריות כל שהן במהלך עבודתו כמפקד המחסום - לא היה מקום להטיל עליו מאסר בפועל. כן נטען כי העונש החמור עלול לפגוע קשות במערער ובמשפחתו, וכי בית המשפט קמא לא נתן משקל מספיק לנסיבותיו האישיות של המערער.

דיון והכרעה

6. לא ראיתי מקום להתערב בעונש שהוטל על המערער. העונש אינו מצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור. במקרה שלפנינו מדובר בשוטר אשר קשר קשר עם עבריין ועם גורמים נוספים שנשלחו אליו על ידי אותו עבריין. במעשיו הביא המערער לפגיעה באמון הציבור במשטרה ולפגיעה בתקינות המעשה המנהלי.

הלכה היא כי השיקול המרכזי בענישתן של עבירות מהסוג בהן הורשע המערער הוא הרתעה, כפי שציין בית המשפט קמא, ובפרט הרתעתם של עובדי ציבור ואחרים הן מפני לקיחת שוחד והן מפני מתן שוחד (ראו ע"פ 389/72 זוקאים נ' מדינת ישראל, פ"ד כז(2) 496, 487 (1973); ע"פ 150/88 לושי נ' מדינת ישראל, פ"ד מב(2) 650, 659-660 (1988); ע"פ 6564/04 סטויה נ' מדינת ישראל (18.10.2004)). גם נסיבותיו האישיות של המערער אינן יכולות לעמוד מול האינטרס הציבורי. את עבירות השוחד - לקיחת שוחד ומתן שוחד - יש לעקור, לדעתי, מן השורש. לא היה מנוס מלנקוט כלפי המערער אמצעי ענישה קשה, חרף ההתחשבות בנסיבותיו האישיות.

7. סוף דבר: הערעור נדחה. המערער יתייצב לשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו ביום 10.8.2014 עד השעה 10:00 בבית סוהר ימ"ר ניצן, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

המשנה לנשיא

השופט י' דנציגר:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופטת ד' ברק-ארז:

אני מסכימה.

הוחלט כאמור בפסק דינה של המשנה לנשיא מ' נאור.

ניתן היום, כ"ח בסיון התשע"ד (26.6.2014).

שופטת

שופט

המשנה לנשיא
